Цана асобнага нумару 15 гр. Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 22 (73). Вільня, Субота 5 Сакавіка 1927 г. Год III

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцау 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы удвая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі
ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Зьмена выбарнага закону.

У канстытуцыйнай камісіі Сойму ідзе разгляд чатырох праектаў аб зьмене выбарных законаў да ўставадаўчых палатаў Сойму і Сэнату. Гэтыя чатыры праекты паданы правіцовымі клюбамі: людова-нарадовым саюзам, (Z. L. N.—эндэкі) польскай народнай партыяй) P. S. L. — Пяст), хрыстыянскай дэмакрацыяй (Ch. D. — хадэкі) і клюбам хрысціянска-нацыянальным (Ch. N.) Гэтая чацьвёрка належыць да найбуйнейшай, часткі соймавай рэпрэзэнтацыі. Яна прадстаўляе: купцоў, прамыслоўцаў, банкіраў, абшарнікаў, клер і нарэшце, тут ідзе як па драбінцы, дробная шляхта і заможныя „кулакі“, агулам кажучы — буржуазія. Як бачым, дык у гэты склад палітычнай групіроўкі ўвашлі выключна, самыя консэрватыўна-рэакцыйныя партыі.

Зьмена выбарнага закону нас бязумоўна цікавіць, дык дзеля гэтага самага, хочацца прытачыць некалькі сваіх увагаў. Але, перадусім, мусім пазнаёміцца, хоць павярхоўна, з агульнымі асновамі кожнага праекту.

Пасол Гломбінскі, які рабіў даклад камісіі адзначыў, што эндэцкі праект, падрабязна апрацаваны, мае на мэце ўмацаваць рэпрэзэнтацыю (прадстаўніцтва) заходняй і сярэдняй часткі краю, гэта знача: Пазнані, Заходняй Галічыны і Кангрэсоўкі ці каранной Польшчы, з пагляду на большую падаткавую і гаспадарча-культурную сілу жыхарства ў параўнаньні з жыхарствам усходняй часткі краю, г. з. — беларускіх і ўкраінскіх зямель.

Гэта самае выказвае і праект хадэкаў, хіба толькі і з тэю розніцаю, што эндэкі хочуць, каб было пасloў 224 і сэнатараў 56, а хадэкі — каб было 320 пасloў і 80 сэнатараў.

Праект „Пяста“ і Ch. N. таксама падобныя адзін аднаго; іх агульнаю характэрнаю адзнакаю ёсьць тое, што яны жадаюць, на аснове іх праектаў, даць ураду паўнамоцтвы выдаць у форме распараджэньня новы выбарны ў Сойм і Сэнат закон. Лічба пасloў ня можа перавышаць 300, з якіх 1/6 праходзіць па дзяржаўным спіску (рэшта з выбарных акругоў). Выбары (галасаваньне) адбываюцца не па спісках, а на індывідуальных (паасобных) кандыдатаў. Кандыдат, які выстаўляецца партыяй, якая ня мела 15 пасloў у старым Сойме, павінен прадставіць 1000 подпісаў выбаршчыкаў якія падтрымліваюць, яго кандыдатуру, або залажыць 2.000 злотых золатам, якія пайдуць на карысьць скарбу, калі кандыдат не атрымае 100 галасоў. Што-ж можна прыкмеціць з гэтакай пастаноўкі справы? — Жаданьне польскае буржуазіі, праз пасярэдніцтва розных узаконеных загародак, не дапусьціць, каб у Сойм прашлі прадстаўнікі бяднейшых клясаў, а асабліва—славянскіх нацыянальных меншасьцей, калі праектуецца, вызначыць меншую колькасьць пасloў ад нашых зямель. Ведама, што цяжка будзе выстаўляючы паасобна (індывідуальна) кожнага кандыдата сабраць 1000 падпісаў, або залажыць 2.000 зл. золатам каўцыі. Для буржуазіі гэта ня можа быць перашкодаю, а для працоўных масаў гэта зусім немагчымая рэч. У каго грошы ў таго сьвята,—кажа прыказка, — за грошы ўсё можна—гавора другая.

Вышэй гаварылася, што ня будзе прынята кандыдатура, калі яе выстаўляе партыя якая ня мела ў папярэднім Сойме 15 пасloў. Дык вось, гэты, ды наагул усе прыведзяныя аргумэнты, могуць пашкодзіць толькі нам, а знача на супроць нас скіраваны ўсе буржуазныя праекты аб зьмене выбарнага закону.

Якое-ж становішча, у адносінах да праектаў польскіх буржуазных клюбаў, павінна заняць мы?

— Заўсёды, як кажа прыказка — з усіх злыбяд трэба выбіраць найменшую, азнача, як бы ня быў благім стары выбарны закон, усё-ж такі ён ёсьць лепшы за той новы, які можа толькі зьявіцца. Нашы паслы, як прадстаўнікі беларускага народу, будучы ў Сойме ўсё-ж такі змушаюць польскі ўрад, час ад часу, хоць крывым вокам зірнуць на нас і задумацца... Калі-ж мы ўтрацім іх, дык тагды на нас ня будуць аглядацца, а газэты напішуць, што Беларусаў зусім няма і на адсутнасьці беларускага прадстаўніцтва ў Сойме, будуць грунтаваць свае вывады. Мэта ўсіх чатырох праектаў ёсьць імкненьнем толькі да гэтага і затым да ўсіх праектаў зьмены выбарнага закону мы можам адносіцца крытычна і выступіць проці іх.

Ёсьць яшчэ адна вестка, што ўрад не згаджаючыся з гэтымі эндэцка-пястова-хіенскімі праектамі, праз пасярэдніцтва аднаго з соймавых клюбаў, выступіць з уласным праектам. Трэба ведаць, што для нас ён лепшы ня будзе! Пры гэтым, таксама трэба ведаць, што калі папярэднія імкненьні і сучасныя праекты некатарых соймавых клюбаў ня мелі і ня маюць пасьпехаў, дык урадавы праект найхутчэй можа прайсьці і прыняцца як закон. Наагул, сучасны ўрад ня прыступіць да выбараў са старымі прыладамі. Пры сучаснай палітычнай сытуацыі ўрад праіграе, дык адчуваючы гэта, будзе шукаць выхаду.

Усё гэта ясна даказвае, што нам Беларусам трэба арганізавацца, бо толькі арганізаваным парадкам, мы зможам абараніць сябе. Дык, каму дарага наша будучына павінен неадкладна ўпісацца ў свой Беларускі Сялянскі Саюз цяперка, каб потым меней стагнаць ды охаць. Толькі праз свае беларускія арганізацыі зможам здабыць усе належныя нам правы.

Скарга.

Ф. Ярэміч.

Беларусы, іх сучаснае палітычнае палажэньне і іх імкненьні.*)

Беларускі народ належыць да сям'і ўсходне-славянскіх народаў і займае тэрыторыю каля 350.000 квадр. км. у вадастоках верхняга Дняпра, Дзьвіны, а таксама верхняга і часткава сярэдняга Нёману. Усюды на гэтым абшары Беларусы жывуць густаю масаю, якая становіць пераважную большасьць тутэйшага жыхарства (ад 70 да 90%).

Сусьветная вайна, якая многім эўропэйскім народам прынясла вызваленьне з адвечнай няволі, вольнасьць і незалежнасьць—для Беларусаў скончылася падзелам беларускай нацыянальнай тэрыторыі паміж трамя дзяржавамі: Саюзу Сац. Рад. Рэспублік, Польшчы і Латвіі. Гэтакім чынам у Саюзе Сац. Рад. Рэспублік у сучаснасьці знаходзіцца каля 8 міліёнаў Беларусаў, займаючы там абшар каля 250 тыс. кв. клм., у Польшчы болей 2 міліёнаў, на абшары каля 100 000 кв. клм., да Латвіі далучана невялікі абшар беларускай зямлі з жыхарствам 200.000 душ. Акрамя гэтага ёсьць на Сібіры блізка міліёна Беларусаў, а ў Злучаных Штатах Паўночных Амэрыкі болей за 1/2 міліёна беларускіх эмігрантаў. Агульная лічба Беларусаў выносіць каля 12 міліёнаў.

З рэлігійных пагляду 4/5 Беларусаў належаць да праваслаўнай царквы, 1/5 — каталікі. У Заходняй Беларусі Беларусаў - каталікоў ёсьць 50 проц.

Культурны сьвет мала паінфармаваны аб адраджэньні беларускага народу, які ў перадваенных гадох, пад уплывам Расеі, быў залічаны да расейскага народу. У запраўднасьці ў 19 сталецьці беларускі народ, падобна як і іншыя славянскія народы—адрадзіўся і паміма страшнага ўціску з боку расейскіх урадаў і надта сільных культурна-рэлігійных уплываў заходняга суседа, г. зн. Польшчы, пачаў закладаць першы фундамант уласнага гмаху нацыянальнай адзінкі. Паўстаюць тагды першыя культурныя беларускія арганізацыі, першыя беларускія кніжкі (якія з прычынаў забароны друкаваньня пранікалі з заграніцы), а па выбуху расейскай рэвалюцыі 1905 году—першыя беларускія газэты. Тагды ўжо беларускі нацыянальны рух перакідаецца на чыста палітычнае поле. Беларусы далучаюцца да агульнага дамаганьня: перабудовы расейскай імпэрыі на асновах тэрыторыяльнай аўтаноміі, пераформаваньня яе ў фэдэрацыйнае гаспадарства, ў якім Беларусь павінна станавіць асобную дзяржаўную адзінку. Але-ж паварот рэакцыі ў наступных гадох іноў затрымаў свабоднае разьвіцьцё нацыяльнага беларускага руху. Затрымаў, але-ж —не здушыў.

*) Гэты артыкул пасла Ф. Ярэміча зьмешчаны у № 1—2 месячніка „Natio“, выдаваным нацыянальнымі меншасьцямі у польскай, нямецкай, француской і ангельскай мовах, як надта цікавы падаем і у „Сялянскай Ніве“ знаемячы нашых чытачоу з напрамкам часопісі.

Бо, калі з прычыны расейскай рэвалюцыі 1917 году ўпаў царызм, а з яго ўпадкам парваліся аковы адвечнай няволі, якія скавалі ўсе народы, пражываючыя на абшырнай тэрыторыі расейскай дзяржавы, дык адраджэнскі нацыянальны беларускі рух строма пакаціўся напеpaд. Ужо першы агульна-нацыянальны беларускі зьезд, склікaны ў Менску ў сакавіку 1917 г., не здаволіўся выстаўляным Беларусамі даўней імкненьнем да тэрыторыяльнай аўтаноміі ў межах ўсерасейскай фэдэрацыі. Зьезд пашоў на крок далей, бо паклікаў да жыцьця Беларускі Нацыянальны Камітэт, які пачаў выконваць на нацыянальным беларускім абшары функцыі кіраўнічай урадавай інстытуцыі. Каля Камітэту згуртаваўся цэлы рад іншых беларускіх арганізацыяў, як: Цэнтральная рада Беларускіх Партыяў і Арганізацыяў, Беларуская Вайсковая Рада, Беларуская Вялікая Рада і інш.

Ад таго монанту вядзецца з вялікім запалам і энэргіяй арганізацыйная праца, маючая на мэце прыгатаваньне беларускага народу да поўнай палітычнай незалежнасьці. Рэзультатам тэй працы быў Усебеларускі Кангрэс, які адбыўся ў Менску ў днёх 18—31 сьнежня 1917 г.

На той Кангрэс прыбылі прадстаўнікі ўсіх беларускіх зямель (у тым і заходніх, якія былі ў той час пад нямецкай вайсковай акупацыяй) у лічбе каля 2000 асобаў.

Аднак-жа гэты Кангрэс не закончыў працы, бо расейскія бальшавікі, якія ў той час, як рэзультат кастрычнікавага перавароту дайшлі да ўлады — аружна занялі ўсходнія часткі беларускай нацыянальнай тэрыторыі, а таксама Менск і разагналі кангрэс, які абрадаваў там. Ізноў настаў пэрыяд заўсёднай барацьбы. Заходнюю частку беларускай тэрыторыі займала нямецкае войска, але ўжо на канчатку, калі рэволюцыйная бура ня многа заціхла і Немцы адсунулі з Менску бальшавіцкае войска, дык 25 сакавіка 1918 году Рада Беларускай Народнай Рэспублікі выбраная на вышэй успомненым кангрэсе, абвясьціла поўную дзяржаўную незалежнасьць Беларусі.

Гэты акт мае для беларускага народу вялікае, эпохвае значэньне, дзеля таго, што лёзунг незалежнасьці з таго часу становіцца праводнай думкай усяго беларускага палітычнага руху. Паміма гэтага, калі скончылася сусьветная вайна і нямецкае войска вярталася з усходняга фронту на Бацькаўшчыну, дык Беларусь ізноў папала ў вір узаемнай барацьбы паміж яе ўсходніх і заходніх суседзяў, і нарэшце, усходняя часьць яе тэрыторыі папала ў межы Саюзу Сац. Рад. Рэсп., заходняя-ж—у межах польскай дзяржавы. Мір у Рыве, заключаны паміж Польшчаю і Радамі вясною 1921 г., гэты стан зацьвердзіў.

Ужо ў часе першай акупацыі беларускіх зямель у 1918 годзе — бальшавікі, лічачыся з незалежніцкімі імкненьнямі беларускага народу, на конфэрэнцыі расейскай камуністычнай партыі ў Смаленску 26 сьнежня 1918 г. пастанавілі, што прызнаюць неабходным стварэньне Незалежнай Беларускай Савецкай Рэспублікі. Бальшавікі выразна тагды адзначылі, што творацць гэта ў мэтах выкарыстаньня незалежніцкага беларускага руху для бальшавізацыі беларускага народу і каб запэўніць сабе ўплывы на беларускія народныя масы. Не паддаецца сумліву, што гэтыя прычыны адыгрываюць значную ролю ў бальшавіцкай палітыцы адносна Беларусаў сёньняшняга дня.

Па ўтрыманьні бальшавікамі ўлады на ўсходніх беларускіх землях, па рыскім дагаворы, урад Беларускай Соц. Рад. Рэспублікі ўрадуе ў Менску, а абшар тае рэспублікі ахапляе тольні 110.000 км.^{2}, з $4^1/_2$ міліёнамі жыхарства. Рэшта беларускіх зямель на ўсходзе з жыхарствам каля 5 міліёнаў уходзіць у склад Расейскай Радавай Рэспублікі, а гэта становіць незьбіты доказ, што бальшавікі сур'ёзна ня думаюць аб задаваленьні, нацыянальн. аспірацыяў (імкненьняў) Беларусаў, а даюць Беларусам толькі мінімальныя ўступкі, паддаючыся імкненьням беларускіх мас.

Ня гледзячы на гэта беларускі нацыянальны рух у Радавай Беларусі пашыраецца і набірае што раз большых сіл і разгону (размаху). Культурная праца, праўда, з неабходнасьці, якая вядзецца ў бальшавіцкім духу, учыніла галоўна ў апошніх гадох, прыкметныя поступы. Народнае школьніцтва, сярэдняе і вышэйшае ў Радавай Беларусі пераважна збеларушчана. Пашыраецца беларуская навука і мастацтва.

Як жо ўспаміналі мы, заходняя частка беларускай нацыянальнай тэрыторыі знаходзіцца ад часу падпісаньня рыскага трактату ў межах польскае дзяржавы.

Згодна афіцыяльнай польскай статыстыкі, на дзень 30.IX. 1921 году, было ў Польшчы 1.172.955 Беларусаў, аднак не паддаецца сумліву, што лічба гэта ёсьць шмат ніжэйшая ад запраўднай і што надта паважны процант Беларусаў—каталікоў упісана ў рубрыку „Палякі".

Праўна-дзяржаўнаю падставаю палажэньня беларускага народу ў Польшчы ёсьць перадусім польская канстытуцыя, далей цэлы рад адумысных уставаў (напр. языковыя ўставы), а паміж іншымі таксама падпісаны Польшчаю ў Вэрсалі трактат аб ахове правоў г. зв. нацыянальных меншасьцяў. Усе гэтыя ўставы і міжнародныя гарантыі, праўда, прызнаюць Беларусам пэўныя мінімальныя палітычныя, культурныя і эканамічныя правы, але-ж у запраўднасьці, дык астаюцца яны толькі на паперы. Ані водная з гэтых уставаў ня ўведзена ў адносінах да Беларусаў у жыцьцё.

І гэтак у найгалаўнейшых для Беларусаў пытаньнях, — пачаткавай народнай асьветы, крыўда Беларусаў ёсьць яскравай і проста кідаецца ў вочы. На сотні народных школаў ў беларускіх вёсках, няма на абшары польскае дзяржавы ані воднай дзяржаўнай ці самаўрадавай беларускай школы, калі ня лічыць 5 мяшаных польска-беларускіх школаў, г. зв. утраквістычных. Масавыя імкненьні беларускага народу, які ўсюды дамагаецца закладаньня беларускіх школаў, астаюцца бяз вынікаў. За падаткі сьцягваныя дзяржаваю з беларускага народу адчыняюцца чыста польскія школы, якія палёнізуюць Беларусаў. Таксама ня можна атрымаць дазволу на адчыненьне прыватных беларускіх школаў, а калі ўжо дзе гэтакі дазвол Беларусы атрымаюць, дык ізноў нельга дабіцца зацьверджаньня вучыцялёў Беларусаў. У народных школах на беларускіх землях вучаць вучыцялі Палякі, прысланыя з каранной Польшчы, беларускае вучыцельства астаецца бяз працы, а дзеля таго бяз сродкаў да жыцьця.

Валасны і павятовы самаўрад істінуе на беларускіх землях толькі на паперы. Усюды ўпраўляюць вызначаныя ўладаю старосты, якія ізноў паслугуюцца адміністрацыйна-паліцэйскімі органамі. Нават валасныя войты не выбіраюцца жыхарствам, а вазначаюцца старостамі. Пабочныя валасныя рады і павятовыя сэймікі мусяць выканоўваць волю войтаў і старостаў. Валасныя рады, калі яны хочуць гаспадарыць самаўладна, разганяюцца. Калі якія небудзь з іх адважацца на якое самадзейнае выступленьне, якое не адпавядае жаданьням мясцовае ўлады, гэта вядзе за сабою перасьледаваньні, а нават арыштаваньні некатарых сябраў гэтых радаў

Уся палітычная адміністрацыя ёсьць у руках польскіх урадоўцаў, прысланых пераважна з караных польскіх правінцыяў: Кангрэсоўкі і Заходняй Галіцыі. Беларусы ад гэтай адміністрацыі ёсьць зусім адсунуты. Ня ведачы і не разумеючы ўмоваў і патрэбаў тутэйшага жыхарства, гэтыя ўрадоўцы, надта часта зьдзекуюцца над Беларусамі, а вышэйшыя ўлады таляруюць гэта і вінаватых не караюць.

Гаспадарчая палітыка дзяржавы цалком кіруецца проці Беларусаў.

Яшчэ перадваенны стан рэчаў на беларускіх землях, якія ў сучаснасьці належаць да Польшчы, быў надта ненармальны. Праўда, ёсьць гэта абшырная тэрыторыя, але-ж на гэтым шырокім прасторы—прыдатнай зямлі ёсьць мала, бо, як вядома, пераважаюць там лясныя і балотныя абшары.

Дзеля гэтай няпрыдатнай зямлі гушчыня жыхарства і наагул згуртаваньне даходзіць да нормы, якая істнуе і на этнаграфічна польскіх землях. Гэтыя ўмовы пагаршаюцца яшчэ ад поўнай адсутнасьці прамысловасьці, дык, на малым кавалку прыдатнай зямлі таўчэцца маса беднага земляробскага жыхарства, якое сядзіць на карлаватых гаспадарках і ў запраўднасьці вядзе жыцьцё земляробскага пралетарыяту. А пры ўсім гэтым — палавіна ўсяго вышэй адзначанага абшару належыць да вялікіх зямельных уласьнікаў, пераважна Палякоў. Толькі дваровая служба і работнікі ў дворных гаспадарках паходзяць з тутэйшага беларускага жыхарства.

І вось, ужо за расейскіх часаў сярод беларускага насяленьня з Заходняй Беларусі панаваў страшэнны зямельны голад. Выяўлялася гэта ў масовай эміграцыі беларускага сялянства ў Амэрыку і на Сібір. У сучаснасьці пад польскімі ўрадамі, палажэньне стала проста катастрофічным. Вайна, ваеннае зьнішчэньне і наступны перыяд інфляцыйнай гаспадаркі давялі беларускае жыхарства да жахлівай матэрыяльнай галіты. Да сёньняшняга дня не адбудавана 50 проц. зьнішчаных вайною гаспадарак; частка жыхарства да гэтых часаў пражывае ў зямлянках.

Можа здавацца, што гучна праклямаваная зямельная рэформа, прынамся часткова азнаровіць фатальныя аграрна - грамадзкія адносіны ў Заходняй Беларусі. Але-ж запраўднасьць выявіла ілжывасьць тых надзеяў. Зямельная рэформа, праўда, праведзена, але адабраная ад вялікіх земляўласьнікаў зямля, пераважна не— Палякаў, аддана выключна прышлым з Заходу польскім цывільным калёністым і вайсковым асаднікам.

У сувязі з гэтым сытуацыя ёсьць шмат горшая цяпер, чым перад вайною. Бо ў сучаснасьці пасьля праведзенай калёнізацыі страцілі варштат працы і фундамант экзыстэнцыі нават дворныя работнікі і фурманы з пасярод Беларусаў, якія да гэтых часоў працавалі ў вялікіх земскіх маёнтках; у рэзультаце да арміі даўнейшых малазямельных і беззямельных далучылася новая армія галодных вясковых пралетарыяў, павялічаючы фэрмэнт і ўнутранія забурэньні на тых землях.

Сытуацыя здаецца бяз выхаду, бо кіраўнічыя ўрадавыя польскія сфэры астаюцца глухімі на ўсе засьцярогі і скаргі, выходзячыя з боку прадстаўнікоў беларускага народу і сьляпымі на ўсё, што цяпер робіцца на беларускіх землях. Мяркуюць яны, што мэханічныя рэпрэсыі і бязсэнсоўнае прыдушваньне кожнай свабоднай праявы беларуск. нацыянальга жыцьця давядуць да мэты, фундамэнтальна і радыкальна заменяць рэформы, без якіх ніколі ня будзе спакою і нармальнага жыцьця на гэтых беларускіх землях.

Аднак-жа беларускае грамадзянства не чакае і ня лічыць на цуды, але ў штодзеннай цяжкай і ўпальнай працы змагаецца за лепшае заўтра для свайго народу, маючы перад вачыма прыклад іншых адроджаных народаў, які ня зьбіта сьведчыць, што няма на сьвеце гэткай сілы, якая змагла раз збуджаны да новага жыцьця народ ізноў кінуць у труну няволі.

Маленькі фэльетон.

Пан і конь.

Неяк здарылася мне пагаварыць аб беларускай долі, нядолі і наагул аб беларускай справе з панам-абшарнікам, ды пры гэтым, хоць нерадавітым, але-ж усё такі з Палякам. Ваўка да лесу цягне, гэтак кажа прыказка, гэтак сама сталася і з намі. Ведаючы маю прыналежнасьць да беларускага руху, пан зразу завёў гутарку аб гэтым, ды пачаў выкладаць свае пагляды на беларускасьць.

— Нічога ня будзе з вашага руху,—кажа пан, — бо няма згоды паміж Беларускім Народам, які разьбіўся на розныя партыі, якія толькі тое і робяць, што грызуцца самі з сабою зьядаючы адны адных.

— Не, гэта ня так, — кажу я — праўда, няма што казаць, што наша шматпартыйнасьць шкодна для нас, але-ж трэба ўзяць пад увагу і тое, што наш народ апынуўся ў трагічным стане, дык увесь яго рух і разбежнасьць ёсьць шуканьне дарог да выхаду з гэтага стану, да сьветлай будучыны ставячы сваім дасяганьнем адну мэту, адзін Ідэал!...

Дык — кажу далей я — на мой пагляд ня надта страшна тое, што Беларускі Народ да сваей вялікай мэты ідзе некалькімі дарогамі: гэта дасьць магчымасьць ісьці да мэты з усіх бакоў ды, цераз гэта, перамагчы тую пакуту, аб якой мы гэтак голасна крычымо цяпер.

— Ну, а што з вашага крыку — заявіў неяк іранічна пан!

Другім разам дык вось як сталася.

Вязе вялікі воз дроў адзін селянін і на дарозе здарылася, што конь на коўзкую, абледзянелую горку ніяк усьцягнуць ня можа. Падхаджу я і яшчэ двох хлапцоў, а ўсе разам памагаем мы каню. Конь натужыўся, нацягнуўся ды ізноў адпусьціў: ніяк не бярэ!... Даўшы каню адпачыць, мы ізноў узяліся за воз, ды паганяючы каня давай крычаць гэй-гэй-гэй! ды так голасна, што аж чэрці зарагаталі! Конь натужыўся, напяўся дый духам усьцёр гэты воз на самую горку.

Усё гэта бачыў той пан з якім аднойчы гутарыў; цяпер ужо я адважна і сьмела кажу пану: — А што, як пан уважае, памог што-колечы крык, ці не?

— Ты — адказаў пан — выіграў.

— Дык вось, — перабіў я гутарку пану;— гэтак сама і з нашым Нацыянальным Канём, калі будзем крычаць, дык пэўна усьцягне ён наш воз на мэтную гару, а калі будзем маўчаць, дык ня будзем далей ехаць. Чакай пан,—кажу я яшчэ — іншым разам пэўна здарыцца, дам я прыклад на факце і аб нашай шматпартыйнасьці!

Шкодна толькі, што мы Беларусы спрачаемся паміж сабою, але-ж нічога не парадзіш, змушае да гэтага нас, незалежна ад нашай волі, трагічны стан нашага пакутнага жыцьця.

Жупел.

Польшча маніцца адступіць Вільню Літве.

Парыскі „Le Matin" у 27 ап. мес. піша, што ў амэрыканскай часопісі „Chicago Tribune" замешчана гэткая вестка, атрыманая з Рыгі:

Польшча здаецца скора адступіць (restituerait) Вільню для Літвы пад пэўнымі варункамі. Гэткія чуткі ходзяць у Рызе. Чугуначная лучнасьць як і тэлеграфічная і ўсякая іншая, таксама як і дыплёматычныя зносіны маюцца быць скора наладжаны паміж Літвой і Польшчай. Сьцьвярджаюць, што ініцыятыву да гэтай угоды падаў Цюдор Воган, брытанскі міністар Балтыцкіх Дзяржаваў, які цяпер робе частыя візыты ў Коўна, маючы на мэце дапяць зьбліжэньня паміж Польшчай і Літвой. Паводле прадбачанага дагавору Польшча прызнае літоўскія прэтэнсіі да Вільні. Маніцца яна ўпаўнамочыць Літвіноў упраўляць местам і пэўнай тэрыторыяй, якая ўтворыць калідор паміж Вільняй і Літвой.

Замест гэтага Літвіны ўпаўнамочаць Польшчу дзяржаць у калідоры гарнізон да таго часу, аж пакуль у Расеі ня зьменіцца палажэньне.

Зьяўляецца толькі адна перашкода, гэта пакт нэўтральнасьці, які істнуе паміж Літвой і Саветамі. Паводле гэтага пакту Літвіны ня могуць рабіць дагавору скіраванага проці Расеі. У Маскве тлумачаць, што прадбачаныя дагаворы паміж Літвой і Польшчай будуць скіраваны проці Расеі.

Найпраўдзівей, ўсё гэта газэтныя плёткі.

Польска-Літоўскія справы.

Польскія газэты яшчэ ўсё абгаварваюць магчымасьці польска-літоўскага паразуменьня ў мэтах направы адносінаў, але як вынікае з усякага роду вестак, дык літоўскі ўрад ня хоча адказацца ад прэтэнзіяў да Вільні і Горадні. Дык, на гэтакай палітычнай плошчы пакуль істнуюць дзьве супярэчнасьці, здаецца да направы польска-літоўскіх адносінаў ня дойдзе.

З жыцьця Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

Справаздача.

Гурток Інстытуту ў Парослах, Беластоцкага пав. разьвіваць сваёй дзейнасьці ў пачатках заснаваньня ня мог, як трэба, дзеля звычайных прычын, якія агулам на вёсках нашых робяць калі не немагчымай, то вельмі труднай усякую працу культурную: і людзей ніхапала і грошай ня было. Хто пакірэ сцанічным прадстаўленьнем, каб яно адказала нават элемэнтарным вымогам артызму тэатральнага, хто паваязе сьпевы, хор, хто на вёсцы надасьць песьням палітуроўку артыстычную? А скуль грошы на біблиотэку, на сцэну?? А ці будзе тут у занядалым культурна грамадзянстве хоць якая спагадлівасьць, ці будзе забясьпечана свабода развою з боку адміністрацыі польскай? Што-ж дзіўнага, што Гурток наш слабенька выяўляў пульс свой жыцьцёвы.

Але памаленьку і справа ўсёж-такі кранулась з мейсца. Неяк перад Усімі Сьвятымі паставілі—ніби ў форме рэпэтыцыі аканчальнай—у Парослах „Янку Канцавога".

7.XI.26 арганізуе Гурток лекцыю, якую прачытаў кс. Рэпэць, на тэму: Беларуская мова на паверхні жыцьця культурнага ў старадаўнасьці.

Больш-менш у гэтым часе адбылося ў суседняй вёсцы Фастах з'арганізаваную Гуртком, сцэнічнае прадстаўленьне: ігралі „Выбары старшыні" і „Зьбянтэжанага Саўку".

15.I.27 паліцыя робіць рэвізыю ў Гуртку, тэрорызуе сяброў. Пячатка, усе брашуркі беларускія канфіскуюцца.

Ня гледзючы на гэта Гурток працуе далей. Складае заяву ў Староства аб адчыненьню бібліотэкі-чытальні ў Парослах. Выпісывае на злотых сто беларускай літэратуры. І зараз-жа арганізуе ў суседняй вёсцы Бацечках беларускую вечарынку: паставілі—паўтарылі „Зьбянтэжанага Саўку" і „Выбары старшыні".

13.II.27 у вёсцы Фастах старшыня Гуртка Анастазыя Шумская прачытала лекцыю аб гісторыі беларускай.

20.II.27 Гурток арганізуе лекцыю ў Парослах, якую прачытаў грам. Пётра Цесьлю на тэму: што нас Беларусаў між сабою лучыць, а што дзеліць?

Прыгатаўляецца і новая вечарынка, ставіцца будзем „Птушку шчасьця". Усё было-б нізгорш, але людзей, дайце людзей! хоць па аднаму на вёску, людзей, каторыя-б ідэйна узяліся за работу! Верхаводаў патрэба, верхаводаў!

З жыцьця пад Польшчай.

Паседжаньне Сойму.

1 г. сакавіка Сойм прыступіў да галасаваньня над рэзолюцыямі якія паступілі да бюджэту на 1926—28 год. Да чацьвёртай часткі бюджэту прэзыдыуму Рады Міністраў прынята рэзалюцыя пас. Лыпацевіча (Вызваленьне) у справе хутчэйшай чыннасьці Адміністрацыйнага трыбуналу так, каб разгляд справы там мог закончыцца найдалей у працягу трох месяцаў. М. С. Вайск. прынята рэзалюцыя пас. Дубеля ў справе лагоджаньня ў прызнаньні інвалідзкіх рэнтаў і залічэньня афіцэраў эмэрытаў польскага войска да першай катэгорыі льготнасьці.

Далей Сойм прыступіў да разгляду ўставы аб прызыве новабранцаў. Рэфэрэнт з задаваленьнем сцвярдзіў, што ў гэты гад польскія клюбы ня будуць распачынаць дыскусіі над гэтаю ўставаю, уважаючы абарону дзяржавы за неабходную якая не падлягае сумліву.

І праўда, пасьля заявы пас. Назарука (Укр.), што клюб яго будзе галасаваць проціў уставы, устава была прынята ў другім і трэцім чытаньні; проціў уставы галасавалі слав. меншасьці, Немцы і некаторыя радыкальныя групы. За ўставай галасавалі Жыды, уся правіца і тыя лявіцовыя клюбы як „Str. Chłop.", Вызваленьне і Клюб Працы, якія падтрымліваюць сучасны ўрад.

Пас. Дубановіч выступіў з востраю прамоваю проціў сучаснага ўраду, а пасол Маліноўскі дамагаўся заканчэньня справы аб выражэньні недаверу міністрам Незабытоўскаму і Мэйштовічу.

Справа выбарнага закону.

На паседжаньні соймавай канстытуцыйнай камісіі 2 г. сакавіка прадстаўнік ураду заявіў, што ўрад ня маючы паўнамоцтва на выданьне дэкрэту аб зьмене выбарнага закону, лічыць патрэбным выданьне, ужо знача Соймам, адумысловай уставы, але-ж дзеля таго, што справа зьмены выбарнага закону цікавіць урад, дык каб не ўчыніць яшчэ большай разбежнасьці даваць свайго пятага (бо ўжо ёсьць чатыры), праекту ня хоча.

Рэфэрэнт пас. Гломбінскі (эндэк) сумірнучы ўсе прапазыцыі ў гэтай справе прадставіў як агульную аднаку ўсіх прапазыцыяў імкненьні да зьмяньшэньня лічбы пасłоў і да забясьпячэньня польскага прадстаўніцтва на ўсходніх землях, што па яго думцы, ёсьць зусім справядлівым.

У дыскусіі якая паўстала, лявіцовыя клюбы становуча выказаліся проціў праектаў зьмены выбарнага закону ставячы бязумоўную апазыцыю.

Пастановы суда у справе пасла Ваявудзкага.

Маршалкоўскі суд у справе пасла Ваявудзкага на паседжаньні 28 лютага г. г. выняс гэтакую пастанову:

Маршалкоўскі суд у справе разгляду закідаў паслу Ваявудзкаму ў артыкуле „Głos Prawdy" ў тым што „ён будучы паслом ў працягу доўгага часу спаўняў функцыі платнага конфідэнта (агента) дэфэнзывы і як конфідэнт даваў дэфэнзыве паміж іншым інформацыі аб сваіх соймавых калегах", па разглядзе матэрыялаў прадстаўляных віцэ-прэм'ерам Бартлем і па выслуханьні 22 сьведкаў на 13 сваіх паседжаньнях, а таксама пасьля разгляду іншых дакумэнтаў, суд абвяшчае, што не даедаўся, ці п. Сыльвэстар Ваявудзкі як пасол выпаўняў функцыі конфідэнта (агента) г. зв. дэфэнзывы, а таксама, ці атрымоўваў у характэры гэтага нагароду.

Суд устанавіў што п. Ваявудзкі, як пасол, аж да студзеня 1924 году быў для беларускіх справаў даверанай асобаю II аддзелу гэнэральнага штабу ў нацыянальнаму рэфэраце эвідэнцыйнага пададдзелу. Паміж іншым даваў інфармацыі аб палітыцы Беларускага пасольскага Клюбу ў Сойме і аб некаторых беларускіх пасłох. Атрымоўваў з нацыянальнага рэфэрату грошы выдаючы сьпіскі. Суд устанавіў, што пас. Ваявудзкі выдаваў гэтыя грошы часткова на ўтрыманьне сваіх інфарматараў, а часткова на палітычную і выбарную работу на тэрыторыі чатырох паўночна-ўсходніх ваяводзтваў, у месцах якіх і сам кандыдатаваў у Сойм".

Дык вось іначай—пасол Ваявудзкі вёў для некага карысную працу, алеж выдаваў Беларускіх пасłоў калі не цывільнай, дык вайсковай дэфэнзыве, а за гэта мы яму можам падзякаваць толькі ліхам. Паглядзімо, што скажа на гэта Луцкевіч!

НАВІНЫ.

Беларуская лекцыя ў Інстытуце. Чарговую лекцыю прачытае інж. Л. Дубейкоўскі ў Інстытуце (Завальная 6 — 5) у нядзелю 6-га сакавіка а 6 гадзіне ўвечары на тэму аб Беларускім стылю ў будаўніцтве.

— Рада Інстытуту. На нядзелю 20 сакавіка а 11 гадзіне мае быць склікана ў Вільню Рада Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры. Паміж іншымі справамі мае разглядацца справа зьмены статуту Т-ва.

— Прачытаныя лекцыі. У суботу, 26 лютага прыпадалі пятыя ўгодкі сьмерці выдатнага беларускага пісьменьніка Антона Лявіцкага (псэўданім Ядвігін Ш.) З гэтае прычыны была прачытана лекцыя аб творчасьці Ядвігіна Ш. Прысутныя ўшанавалі памяць памёршага Мастака слова — ўставаньнем.

У нядзелю 27 лютага ў намешканьні Інстытуту была прачытана лекцыя грам. І. Зянюком на тэму: „Зямельныя адносіны на Беларусі і аграрная палітыка канца XIX сталецьця".

Пачаўшы сваю лекцыю ад скасаваньня прыгону лектар даў аўдыторыі гістарычны нарыс зямельных адносінаў пераважна ў Заходняй Беларусі да апошніх часоў. Пасьля абгаварыў зямельныя адносіны некаторых старонак Эўропы, а таксама і сучасныя рэформы якія праведзяны ў бальшавіцкіх і іншых дзяржавах.

Лектар не памінуў і польскае рэформы, якая з гучнае ў 1920 годзе цяпер зрабілася толькі „ўставай аб парцэляцыі і асадніцтве".

— Вечар пам. А. Гаруна. На 12 сакавіка ў памяць паэта Алеся Гаруна з прычыны 40-ых угодкаў яго нараджэньня цэнтральны Гурток Беларускае школы ладзіць вечар.

— Беларускія Коопэратыўныя гандлёвыя курсы. У апошні панядзелак, распачаліся коопэратыўна-гандлёвыя курсы, на ладжаныя Беларускім Інстытутам Гаспадаркі і Культуры.

На курсах ужо поўны камплект сдухачоў, новыя кандыдаты не прыймаюцца,

— Новыя часопісі. Польская група г. зв. „krajowców" маніцца выдаваць гасп.-літэрат. часопісь: „Беларускі Дзень".

Ёсьць весткі што філёлёгі Янка Станкевіч і Дварчанін у хуткім часе прыступаюць да выданьня часопісі у беларускуй мове.

— Яшчэ асуд беларускага рэдактара. У чацьвер, 24 лютага ў Віленскім Апэляцыйным судзе разглядалася справа былы. рэд. часопісі „Сялянская Праўда" абвінавачанага па 129, ч. II, 154, ч. I і 263, ч. I арт. К. К.

Пасьля гадзіннай нарады суд прыгаварыў рэд. Войцікa на год вастрогу, з залічэньнем у лік кары з адзінацаці адседжаных восем месяцаў прэвэнцыйнага арышту.

— Аб адкладаньні вайсковае службы. Той новабранец, які зьяўляецца адзін работнікам сям'і мае права згодна з арт. 53-а прасіць аб адлажэньні яму вайсковае службы. Тэрмін складаньня аб гэтым просьбаў ўжо распачаўся. Просьбы павінна падаць таксама і тыя, якім у леташнім годзе была адложана служба. Просьбы трэба падаваць да дня ўрадаваньня камісіі, бо калі хто спозьніцца, дык яго просьба ня будзе пасьля прынята.

Высяленьне літоўскага ксяндза.

1 г. сакавіка згодна пастановы віленскага ваяводы, сьвянцянскі староста высяліў з польскай тэрыторыі да Літвы пробашча парафіі Лукшты кс. К. Шымашса, за працу сярод Літвіноў у нацыянальным духу.

Судовая справа украінскіх пасłоў.

Судовая справа ўкраінскіх пасłоў: Паўла Васнічука, Максіма Чучмая і Сяргея Казіцкага, якія вінаваціца за прамову ў Пачаеве, мела быць разгледжанаю 28 лютага ў Брэсьці на выязной сэсіі віленскага Апэляцыйнага Суду, але-ж з прычыны няяўкі сьведкаў з боку пасłоў, на прапазыцыю абаронцы Сьмяроўскага суд адложаны, ня ведама да якога часу.

Залатыя манэты 10 і 20 злотых.

Польскі банк мяняе золата на залатыя манэты, пры гэтым выдае на кожную асобу, якая прынясе золата на 30 злотых залатымі манэтамі, а калі хто прынясе золата болей, як на 30 злотых, дык за розніцу атрымае папяровыя грошы.

Усіх падпішчыкаў просім прысылаць належныя за газэту грошы.

Што дзеецца ў сьвеце?

Пашана с. п. д-ру Басановічу.

Літоўскі паштовы ўрад пастанавіў дзеля ўшанаваньня с. п. д-ра Басановіча выдаць новыя паштовыя значкі па 15, 20, 50 і 60 цэнтаў.

Конгрэс падняволеных народаў.

У бэльгійскай сталіцы Брукселі адчыніўся міжнародны конгрэс падняволеных народаў эўропэйскімі і іншымі каленістымі.

На парадку дня кангрэсу стаяла пытаньне аб падтрыманьні вызвольнага руху ў калёніях аб нагоджаньні вызвольнай барацьбы ў рожных калёнізаваных краёх.

Ваенная палітыка Францыі.

Пэнлевэ ў размове з карэспандэнтам „Petit Parisien", прадстаўляючы ўрадавы праект вайсковай арганізацыі Францыі, адзначыў, што ваенная палітыка Францыі мае чыста абаронны характар і як гэтакая, дык ня можа стаяць на перашкодзе вялікім агульным імкненьням да агульнага маральнага разбраеньня (разаружэньня). Францыя імкнецца да гэтых мэтаў гэтак сама, як і іншыя старонкі Эўропы.

Прадстаўнікі палітыкі гавораць адно, а робяць другое.

Вясеньняя сэсія Лігі Народаў.

7-га сакавіка мае распачацца вясеньняя сэсія Лігі Народаў. Старшынёю мае быць—нямецкі міністар Штрэзэман.

На парадку дня, згодна праектаванай павестцы, стаіць нешта балей як 20 справаў, паміж якімі будуць найбольш цікавымі для Польшчы: 1) перагляд правоў высокага камісара ў Гданску ў галіне прывозу і перахоўваньня ваенных матэрыялаў на тэрыторыі Гданска. Дык ці ня будзе падняты канфлікт між Гданскам і Польшчаю на нова? 2) Жалабы нямецкай меншасьці ў польскай Сілезіі на школьны ўціск з боку польскае ўлады.

Расейска-Балтыцкі дагавор бясьпечнасьці.

Латвійскі міністар замежных спраў Зеленс прыбыў у Эстонію ў мэтах аддаць візыту эстонскаму мін. замежных спраў Акцелю і абдыць з ім канфэрэнцыю у бягучых справах, галоўнае ў справах дагавору з Радавай Расеяй аб ненападаньні (аб неагрэсіі).

Адказ Рад. Расеі на ноту Англіі.

Адказ ураду Рад. Расеі на ангельскую ноту, падпісаную Літвінавым, даручаны ангельскаму прадстаўніку ў Маскве.

Нота гавора, што чыняныя ў працягу трох з паловаю гадоў ураду Рад. Расеі закіды ангельскім урадам ад часу падпісаньня дагавору з 1921 г. з прычыны відочнага пагвалчэньня гэтага дагавору, не былі абаснованы канкрэтнымі фактамі. На выказаныя ў англійскай ноце факты — публічных выступленьняў радавых дзеячаў у нутры радавай дзяржавы і прэсавых артыкулаў процiў Англіі, нота адзначае, што паміж Рад. Расеяй і Вялікай Брытаніяй (Англіяй) няма ніякіх дагавораў, якія абмяжоўвалі-б свабоду слова і друку у гэтым краю абедзьвёх дзяржаваў.

У далейшым працягу нота падае цэлы рад фактаў аб варожых выступленьнях процiў Радавай Расеі сябраў ангельскага ўраду, Біркенгеда, Чэрчыля, Эмэр Тур Эванса. Нота напамінае, што ненармальнасьць англіцка-радавых адносінаў ёсьць рэзультат таго, што ангельскі урад ўхіляецца ад міжнародных нормаў і звычаяў адносна Рад. Расеі.

Нота канчаецца ўвагаю, што пагроза сарваньня адносінаў ня можа нікога запужаць у Радавай Расеі. За эвэнтуальнае сарваньне гандлёвых дагавораў а таксама і іншых адказным будзе англіцкі ўрад. І на канчатку нота запаўняе нязьменную ахвоту аб прадоўжаньні супакойнай палітыкі.

Барацьба ў Мароку.

Згодна вестак з Рабату гішпанскія вайсковыя аддзелы мелі бойку з паўстанцамі племяні Клятма, якое ў поўным складзе ўзбунтавалася. Гішпанцаў 30 забіта.

Ніколі не зністажай газэты, прачытаўшы дай яе суседу.

Да нас пішуць.

Жыцьцё польскага асадніка.

Асаднік Р—кі, як ахвотнік польскае арміі, атрымаў у 1922 годзе з разпарцэляванага ў той час маёнтку З. Радзівіла 20 гэктараў добрай зямлі, 1200 злотых грашовай запамогі і дрэва на будаваньне. Да таго асаднік Р—кі служыў сторажам у нейкага графа, але-ж атрымаўшы гэтакі „гасьцінец" узяўся за землеробства, каб вучыць нашага селяніна, толькі ня даў Бог яму на гэта розуму. Дрэва так парэзаў, што вышла толькі хата і то бяз сяней. На 1200 злотых распачаў гандаль конямі ды каровамі, але ці-ж можа быць панскі сторож гандляром?

Дык і дагандляваўся, што астаўся з аднэй благою кабылкаю, ды кароўкаю—козачкаю. Зямлю праз два гады аддаваў на часткі, дык тады меў хоць хлеб, а калі ўзяўся сам за гаспадарку, дык цяпер сям'я галадуець ды прымушана ісьці на пабочныя заробкі. З добрае зямлі зрабілася пустка, а да гэтага і тое збожжа, якое зьбярэ аддае Жыдом за даўгі, бо любіць выпіць.

Пэўна, што п. Р—кі прыдзецца ісьці зноў на службу да графа, як толькі не дастане „пазыкаў". За шэсьць гадоў гаспадараваньня ён ня прыбыдаваў нават сяней, а ваду, дык бярэ з суседняе студні! З усяго багацьця толькі і ёсьць „радавітая пыха", бо заўсёды у гутарсы называе сябе „панам Р—кім". Пакрыўшы сябе славаю нядобрага чалавека, пап Р—кі ніякіх інтарэсаў з нашымі сялянамі завясьці ня можа. Дык вось, якою „культураю" маюць на мэце надзяляць нас польскія асаднікі! *К. М.*

Благі пастар, в. Шкуньцікі, Гармаўнаўскай вол.

У вёсцы Шкуньцікі, Гармаўнаўскай вол. жыве пастар, які крыўдзе сялян як можа. За шлю бяры па 40 злотых, за пахаваньне па 5 пудо ўжыта. Дзеля ілюстрацыі вось некалькі здарэньняў. Хлапец з вёскі Балтрамеі (тэй самай гміны) прыехаў да яго браць шлюб. Ня меў ён больш грошы як 10 зл. Даведаўшыся аб ягонай суме, пастар сказаў, што ён ня пойдзе і ў царкву за 10 зл. Нічога лепшага не зарадзіўшы пашоў малады да Жыда прасіць аб пазыцы. Даведаўшыся ў чым справа, Жыд даў пісульку да пастыра, які пасьля жыдовай інтэрвэнцыі даў маладым шлюб.

У вёсцы Велянцэ памёрла адна кабета, якая мела ўжо 98 гадоў. Сын яе Янка паехаў за пастыром, каб памаліўся за яную душу дый пахаваў. Загадаў бацька платы 10 рублёў золатам, але калі Янка гэтай сумы ня даў, (даваў ён толькі 5 пудоў жыта), дык замест ехаць на хаўтуры, паехаў ён лячыць кабылу, кажучы, што нябошчыцаніпдзе ня дзеніцца, а кабылу трэба лячыць. Дык вось сялянін, не дачакаўшыся пастыра, мусіў хаваць кабету бяз духоўніка. *Стары Хрэн.*

Зладзеюўка з Белавежы.

Зіма ў нас на сьвета ўдалася. Купцы, што сякуць лес, гуляюць і веселяцца ў бышым царскім палацы ад раніцы аж да вечара, музыка грыміць... А вось каля пільні заснавалася вёска, ці ляпей сказаць вуліца, пад назовам Зладзеюўка; хто ня ведае той ваколіцы, той падумае, што тут жывуць самі зладзеі. Але-ж не! Тут згрудзілася сялянства: як польскае так і беларускае, якое змусіў сучасны гаспадарскі крызіс пакінуць сваю родную вёску і шукаць хлеба каля пільняў, смалярняў і каля ўсяго таго, што дае дзед—лес. Вырастаюць адзін за адным дашчаныя дамкі ў Зладзеюўцы. Хто меў тутка загончык, які зямлі, прадае яго пад будову. Кожны ідзе ў пільню і варочаецца дамоў з кавалкам дошкі, як той мурявей, каб залатаць сваю дзюравую будыніву, каб штось змайстрыць у сваей гаспадарцы. Благія языкі кажуць, што гэта ўсё крадзецца і вось далі вёсцы назоў Зладзеюўка. Хто ведае дзе праўда. Праўда толькі тое, што сяляніну—работніку трэба пракарміць сябе, жонку і дзяцей за 3 зл. 20 гр. у дзень, які дастае ён з пільні.

Пакуль гудзяць гудкі, пакуль зьвініць піла на пільні, уядаючыся сваімі зубамі ў цела волата—дрэва, ды шуміць яшчэ дзед—лес, датуль жыве і Зладзеюўка. *Сонурак.*

Усюды крадуць.

(Тэлеханы, Косаўскага пав.).

У нашым мястэчку ёсьць паштовы ўрадавец, які вельмі блага ўрадуе. За папярэдняга паштара, якога ўрад ня любіў на пошту часта дававалася кантроля, а за часоў апошняга ніколі яе і відаць ня было. Але вось на пошце робіцца нядобрыя справы: калі тады ні аб якой прапажы ня было чуткаў, дык цяпер сталі прападаць на пошце то мяшок з лістамі, то даляры разам з „полецоным", а нарэшце прапала скура з пакунку адрасаванага на імя Левіна. Дык вось, апошняя справа вышла на верх. Паліцыя саставіла пратакол і справа мусіць пападзе ў суд. Да гэтага далучылася справа заказнога лісту на імя Дзегцярыка з пяцьцю далярамі, які таксама быў прапаў. Паштар хітрыць і кажа, што здарэньне гэтае было тады, калі ён адлучыўся ў Віленскую Дырэкцыю Поштаў і Тэлеграфаў, але гэта ня праўда. Абскуры ён кажа, што купіў у нейкага добра адзетага чалавека і прыгэтым паказвае на сьведку Мікалая Лазюка. Але трэба спадзявацца, што праўда станецца па беларускай прыказцы: колькі вяроўку ня ві, а канец усё будзе.

Падзел спадку.

Памёр у мінулым годзе адзінокі праваслаўны сьвяшчэньнік у прыходзе Рабунь, Касцяневіцкай гміны. Скарбу ад яго асталося вядома як ад папа досьць значна, а ў адсутнасьцю простых спадкаберцаў, вось такімі зрабіліся айцы суседніх прыходаў. Жывелу і адзежу яны падзялілі хутка за малітвы за душу нябошчыка. На астатні скарб, як бульбу ў ямах, сена і зярно, назначылі цану, па якой трэба прадаваць, а грошы аддаваць крывіцкаму благачыннаму. Прыхаджане ніяк ня могуць зразумець і згадзіцца з гэтакім парадкам; па іх думках усё гэта, а асабліва корм, павінны быць прыналежным да царквы прыходу, у які паўна будзець-жа назначаны новы духаўнік. Дык вось з гэтым айцы ня лічацца. *Квактун.*

Сяляне і работнікі!

прысылайце ахвяры на палітычных вязьняў!

Вельмі шмат асоб ужо прайшло праз вастрогі, яшчэ больш дагэтуль сядзіць у вастрогах і невядома як шмат асоб можа яшчэ трафіць у вастрог за свае палітычныя і нацыянальныя ідэі.

Усе тыя, што цяпер на волі павінны помпіць аб вязьнях, нашых братах або суседзях і памагаць ім матэр'яльна. „Сялянская Ніва", пачынаючы ад гэтага дня, адкрывае прыймо ахвяр на палітычных вязьняў.

Усе прысланыя ахвяры будуць перадавацца палітычным вязьням, а справаздача будзе друкавацца ў газэце. Дык кожны, каму дорага адраджэньне Беларускага Народу, каму дорагі змагары за беларускую нацыянальную ідэю, каму дорагі палітычныя вязьні Беларусы, сьпяшайцеся прысылаць у рэдакцыю хоць маленечкую ахвяру.

За Вашыя прысланыя грашы будуць вам удзячны палітычныя вязьні.

Грошы можна прысылаць на адрэс: Wilno, Zawalna 6 m. 5. Рэдакцыя „Сялянскае Нівы".

НАШАЯ ПОШТА.

Карпуносу. — Друкі паслалі.

Пагулянскаму Т., Таракану М., Савеляму Цім. — Праграму, інстр. і заявы паслалі.

К. Маркаву: — Напішыце дакладна аб выпадках, ад каго і калі пастыр жадаў вялікай заплаты.

П. Кабаку: — Упісалі Вас на дадатковую карту.

Сончыку А., Пятроўскаму М., Туру П., Галубовічу К., Пацерусе С., Баярыну Я., Вайковіче А., Гілю П., Гайдуку П., на Алешанку скр. № 19, Карповічу Т., Барташу, Дарафеяву Я. — пробны нумар паслалі.

Т-ву Бел. Школы ў Клецку — 15 экз. газэты пасылаем; І. Кухарчыку, Т. Пагулянскаму, М. Таракану, К. Арцукевічу, А. Беганскаму, А. Катовічу — газэту пасылаем.

Дасталі ад:

Баброўскага Пётры — 5 зл.; Гаруса Пётры — 3 зл.

Марцінкевіч Ольгі, Місуна Васіля, Амельяновіча Ігналі — **па 2 зл.**

Храноўскага Уладыслава, Карабана Ульяша — **па 1 зл.**

Рэдактар і выдавец К. Мацкевіч.

Беларуская Друкарня ім. Ф. Скарыны, Вільня—Людвісарская 1.